

SUMARI: Editorial (1) • Solar dels Jutjats (2) • El soroll i l'incivisme (4) • Dia internacional de la no violència contra les dones (5) • El Born (6) • El CFA Francesc Layret fa 40 anys (8) • Parlem amb el Jordi Romero (10) • Festa Major (12) • De la casa gremial a la casa fàbrica (14) • Via Laietana 43 (16) • El nom dels nostres carrers (20)

BUTLLETÍ INFORMATIU DE L'ASSOCIACIÓ VEÏNAL DEL CASC ANTIC

C. del Rec, 27 | 08003 Barcelona | Tel. 93 319 75 65

CAL REDREÇAR EL FUTUR

EDITORIAL

Les administracions cada cop ens menyspreen més, al veïnat. Molestem per als seus projectes, ens volen fora. Voldrien un centre de la ciutat net, polit, per al turisme, per fer-hi oficines d'alt standing i grans equipaments on no visquin veïns que es queixin de sorolls nocturns. I així es pot entendre el perquè de la brutícia, de la manca de seguretat, del caos de mobilitat, dels sorolls persistents dia i nit, de la privatització i l'ocupació desproporcionada de l'espai públic i la total tolerància en tots aquests temes. Els pocs espais buits, els volen per a equipaments de ciutat, de país, no pas per al veïnat, malgrat les grans mancances que en tenim. Volen fer fora els comerços de proximitat, degradar els mercats, volen grans àrees comercials, zona de museus, volen espais per a hotels, restaurants, bars, discoteques i moltes terrasses i proliferació de pisos turístics. Poc o res els importa la salut, la sanitat, l'assistència, el medi ambient; en definitiva, la vida de les persones que hi vivim.

Tota aquesta degradació i l'augment de preus tant de l'habitatge com del

dia a dia va aconseguint el seu objectiu d'expulsar al veïnat. Cada cop és més complicat viure aquí.

Algú podria dir que tenim una visió molt catastròfica, però des de l'Associació, escoltant les persones del barri, analitzant la situació que anem arrossegant, veient les respostes intransigents de les administracions a les nostres propostes i darrerament el silenci que rebem als nostres intents de reunió amb la regidoria, la creiem força raonada.

L'única força que tenim és la mobilització en defensa dels nostres drets com a veïns. Si volem redre-

çar la situació, no tenim altre opció, ens hem de bellugar ens hem de fer sentir. Veniu a l'Associació a donar un cop de ma, ens calen tots els suports.

PD: Fa temps que estem reivindicant l'espai dels antics jutjats de Barcelona i vam fer unes jornades presentant alternatives per ocupar aquest espai en benefici del veïnat. El Departament de Justícia de la Generalitat es mostra intransigent i ha presentat el calendari per tirar endavant el projecte de construcció de la Audiència Provincial. Ens cal molta força per revertir la situació i és un espai que no podem perdre. ♦

2A SESSIÓ DEL CICLE DE DEBATS: ALTERNATIVES PEL SOLAR DELS JUTJATS

Debat: Alternatives pel solar dels jutjats, 2a sessió

La segona sessió d'aquest cicle de debats es va realitzar el 4 de maig de 2023, també a l'Auditori del Born Centre de Cultura i Memòria. Recollim les ponències dels participants.

El solar que reivindicuem té uns 5.400 m² i està en desús i tancat des de fa 12 anys. Propietat de l'Ajuntament i cedit al Ministerio de Justicia l'any 1957, cessió signada per Franco. Actualment la Generalitat en té el dret d'ús. La plataforma **Rescatem el Solar** volem continuar amb aquests debats com a lluita i reivindicació del Solar per al veïnat i com a espai de reflexió i participació.

Camilo Ramos és president de la FAVB i encarregat de la Comissió d'Urbanisme.

El conveni de traspàs estipula que la possessió del Solar serà de l'administració de Justícia de la Generalitat sempre que l'ús sigui judicial. El problema jurídic-administratiu és que l'Ajuntament no pot revertir aquesta situació mentre la Generalitat plantegi la construcció futura d'un equipament judicial. Això és irrevocable, ve de l'any 57 i al 2057 seguirà igual. No hi ha voluntat de negociar. Vaig suggerir al Parlament de Catalunya de traslladar l'edificabilitat d'aquest Solar a un altre lloc de la ciutat perquè, quan es van construir els Jutjats, els equipaments de centralitat anaven a la Ciutat Vella; però avui la situació és molt diferent. La ciutat ha crescut, s'ha estès, és una metròpoli i hi ha àrees de nova centralitat.

L'Associació veïnal i la FAVB defensem que hi ha altres solars per poder intercanviar els usos dintre de la ciutat i dedicar aquest a les necessitats del barri. Perquè és el propi barri, entitats i ciutadans, qui ha de decidir sobre els usos del Solar. Compteu amb el recolzament de la FAVB.

També cal que s'obri la tanca i i que el veïnat en pugui fer ús ara mateix, que està en desús. Si tens un infant, no és el mateix educar-lo davant d'una tanca que en un lloc on pugui jugar.

Recuperar-lo al més aviat possible és fonamental. Obrir la porta és una opció que sempre té el moviment veïnal.

Una altra cosa molt important és picar a les portes del poder adients i presentar-los un projecte. No serveix dir "No volem això", "No volem allò". O ens avancen i anem pel davant a dir què volem o ens presentaran un acord entre la Generalitat i l'Ajuntament.

Francesc Guàrdia és arquitecte, vinculat al barri i a l'Associació veïnal, i ha col·laborat en diferents reivindicacions veïnals.

No parlaré com a arquitecte, faré reflexions que qualsevol ciutadà de Barcelona es pot fer.

LA BOTIGA DE REGALS DEL BARRI

- Artesania local
- Decoració
- Espelmes d'olor
- Parament de la llar
- Antiguitats
- Joies
- Espardenyes
- Bosses
- Complements

Aquest territori es va arrasar quan es va fer la Ciutadella, va ser expropiat de mala manera. Els ciutadans van haver d'enderrocar casa seva i portar les pedres a la Ciutadella. Van pagar l'enderroc i a sobre es van quedar sense el Solar. Això és una usurpació, tenim el dret que se'ns revertixi, que torni al barri d'on va sortir. El Solar té un valor simbòlic molt important perquè ens descobreix una altra ciutat, una altra frontera.

Justícia vol fer-hi un jutjat, un edifici que si es construeix en un altre lloc, no passa res, es pot deslocalitzar tranquil·lament. A més, no tenen diners per construir, no hi ha plans de fer-hi res properament. Aquest solar seguirà sent un solar tancat uns altres 10, 20 anys?

Volem posar-hi alguna cosa aquí? No hi fem res, per favor. Plantem-hi arbres: uns pins, unes acàcies. No discutim la propietat, no volem el Solar, només demanem que treguin la tanca, que hi hagi uns arbres que creixin ràpid, que facin ombra i tinguem l'espai dignificat.

A Ciutat Vella per a Colau era urgent posar urinaris públics i mantenir-los nets. Res. Trias va fer un carrer nou a la Diagonal on hi teníem un passeig. Ara la Rambla. Hem de pagar sempre els ciutadans per al benefici dels comerciants? La mateixa història que amb la Ciutadella. Els mateixos vicis de l'administració que no respecta els interessos del ciutadà.

Del tema Habitatges: l'Ajuntament vol inaugurar edificis nous que empastifen. Així, quina diferència hi haurà entre Ciutat Vella i un barri de la perifèria? Rehabilitar és el que

s'hauria de fer a Ciutat Vella, però l'administració no ho accepta perquè ningú no ho veu. Rehabilitar és la manera de salvar una ciutat amb encant, amb carisma i coneguda pels seus jardins i terrasses. Sabrem quants pisos té l'Ajuntament? A Ciutat Vella hi ha edificis per recuperar.

Si la gent hi entra i s'ho fa seu, que vinguin!, però de moment trepitjar, tècnica okupa. Nosaltres tenim una urgència. Només els demanem ombra.

Kathrin Golda és doctora en arquitectura i urbanisme, professora a Frankfurt i a la UPC, premi FAD de pensament; i crítica i vocal de l'Ateneu de Memòria Popular.

Veïna del barri i sòcia de l'Associació. Tampoc parlaré com a arquitecta, hem d'ajuntar idees constructives, discutir-les i obrir perspectives, com a la primera sessió.

Aquest espai pertany al barri. Quines necessitats tenim? Què volem?

Aquest no és el millor lloc per a un equipament judicial i es reivindica per a ús local. La ciutat de la Justícia va anar a l'Hospitalet perquè hi ha molts llocs per ubicar equipaments de centralitat.

És important l'argumentació sobre la capa històrica del Solar, vinculat a la vida del barri des de sempre i que va patir una usurpació. Cal treballar les capes històriques des de l'escola i el Born, i relacionar-les amb treballs de memòria locals. Apropiar-se d'aquest espai d'una nova manera.

Un altre tema és la qüestió del temps. Un buit o algun tipus de destrucció

en un barri durant 10, 15 anys és poc temps per a la història de la ciutat, però en la vida d'un veí, d'una veïna, té un impacte molt important.

Espai públic, obert i defensat des de la població. Em fascina observar com s'ha anat fent la ciutat, perquè la força de les associacions de veïns ha aconseguit moltes coses. És una força de Barcelona. La veu dels veïns és el més important en l'urbanisme, també a l'hora de fer una proposta potent.

Només tenim el parc de la Ciutadella i el Passeig com a espais públics grans. El Solar pot ser obert i formar part d'un conjunt d'espais públics. Com l'Estació del Nord i El Forat de la Vergonya, microespais que s'han anat fent a poc a poc. Necessitem espai verd.

Obrir-lo i convertir-lo en un refugi climàtic, amb arbres. No pot estar tancat, buit, sense ús en un dels barris més densos de la ciutat, és il·lògic. Com és possible que no ens ho hàgim plantejat fa un any? Aquesta frontera és absolutament inacceptable. ◆

EL SOROLL I L'INCIVISME NO S'ATUREN

No hi ha manera!!!

L'Ajuntament de Barcelona, tot i estar perfectament assabentat de les constants queixes de les associacions veïnals, de la FAVB i d'altres entitats del barri; i de les denúncies continuades des de fa anys sobre l'incompliment reiterat de l'ordenança de terrasses per la privatització de fet i l'ocupació abusiva de l'espai públic, continua sense atendre aquestes queixes, perfectament documentades amb proves visuals i sonores, i mira cap a una altra banda sense mostrar cap interès per solucionar res.

Gràcies a la feina i la pressió veïnal, l'Ajuntament va anunciar el mes de

març de 2023 que no renovaria la llicència de terrassa a 33 establiments de Ciutat Vella que ja acumulaven diversos expedients de sancions greus.

Un cop passat el temps del període d'al·legacions, calia complir amb el compromís adquirit el mes de març. Res més lluny!!

El més d'octubre d'enguany l'Ajuntament de Barcelona i el regidor de Ciutat Vella, Albert Batlle, es van atrevir a dir amb absoluta impunitat que "aquests expedients han caducat".

Però, quina resposta és aquesta? Quina manera d'actuar és aquesta?

En els plenaries celebrats en diferents barris, a més a més de les queixes i demandes pròpies i particulars de cada districte, el veïnat ha fet esment d'aquest engany i manipulació que s'ha viscut a Ciutat Vella.

Tot plegat és una deixadesa institucional i una manca de respecte gravíssima cap al veïnat. Cap a la ciutadania.

Una vegada més queda clara la posició de l'Ajuntament: ser al costat de les activitats, les propostes i els projectes que generin diners privats, malgrat que perjudiquin les persones i la seva salut. ◆

Defensem el nostre barri i el descans dels veïns.

La proliferació de terrasses implica una ocupació desproporcionada de l'espai públic.

Roda de premsa de la FAVB, 26/04/2023

DIA INTERNACIONAL DE LA NO VIOLÈNCIA CONTRA LES DONES

Per commemorar la jornada del 25N d'aquest any, el Grup de Dones del Casc Antic hem organitzat diferents activitats.

Al local de la Sosi, el dia 23 es va inaugurar l'exposició **DONES I VIOLÈNCIA INSTITUCIONAL**, on es denuncia la violència que s'ha practicat a la comissaria de policia de Via Laietana 43 contra les dones durant la dictadura franquista i posteriorment durant la democràcia. El dia 24 es va projectar la pel·lícula *Te doy mis ojos* que és una denúncia de la violència masclista en l'àmbit domèstic.

Al carrer de la Bòria hem actualitzat els cartells de denúncia en memòria de les víctimes de la violència mas-

clista i vicària durant l'any 2023 i hem restaurat les pintures que havien estat vandalitzades. Amb aquests cartells i mural volem deixar en evidència que el nivell de violència contra les dones no s'atura.

El matí del dia 25 vam instal·lar una Taula de dones davant del Mercat de Santa Caterina repartint informació sobre la jornada del 25N. Els cartells de denúncia dels assassinats masclistes es van penjar també a l'interior del mercat i a l'Hortet del Forat. Tampoc podíem faltar a la manifestació unitària del Passeig de Gràcia juntament amb milers de dones i diversos col·lectius feministes amb el lema **PROU VIOLÈNCIES MASCLISTES. S'HA ACABAT.** ♦

Cartells de denúncia del carrer Bòria.

Manifestació del 25N.

Taula de dones davant del Mercat.

Exposició "Dones i violència institucional" al local de la Sosi.

EL BORN, EQUIPAMENT DEL BARRI ?

El 1977 l'Associació de Veïns del Casc Antic (popularment anomenada Sosi), activa des del 1973, veia com els barris de Sant Pere, la Ribera i Santa Caterina es continuaven degradant entre la indiferència de les administracions. Carrers, places i sobretot habitatges es trobaven en una situació lamentable. Part important del parc d'habitatges eren barraques verticals afectades greument en les seves estructures. Davant d'aquesta situació ens organitzem per vocalies i iniciem diverses lluites, reivindicant habitatges públics, ambulatoris, escoles dignes, planificació familiar, serveis socials... i, dins d'aquestes lluites, incloem el Born. Aquest edifici va ser desposseït de la seva activitat com a mercat central d'abastaments el 1971. El Born va quedar tancat. Abandonat, va començar a degradar-se.

L'Ajuntament, durant el seu abandonament, va valorar la proposta de l'alcalde franquista Porcioles d'enderrocar-lo i destinar-lo a pàrquing. Més endavant hi va haver propostes d'empresaris de la nit per reconvertir-lo en una sala de concerts. Mentrestant als nostres barris no disposàvem d'equipaments culturals dignes. Juntament amb altres associacions de Barcelona i arquitectes, vam decidir dissenyar un projecte per al Born que inclogués zona esportiva i de lleure (auditori, casal de joves, de jubilats, cinema, teatre, biblioteca, ludoteca...) i reivindicar-lo com a ATENEU POPULAR. Vam demanar el permís per fer una festa dins del Born, però l'Ajuntament ho va denegar. Curiosament durant 1976 l'Assemblea de Treballadors de l'Espectacle va aconseguir un permís per representar DON JUAN TENORIO amb un gran èxit de públic. Després d'aquest esdeveniment

el Born va continuar tancat i abandonat.

Després de moltes traves administratives aconseguim el permís que ens permetia obrir el Born. El 16 de gener de 1977, durant dotze hores, milers de persones vam poder disposar d'un espai en llibertat. Espais per a la lectura, el lleure de grans i petits, actuacions musicals, jocs populars, pista de futbol sala i desenes de paradetes on les organitzacions veïnals, culturals, els partits polítics, els sindicats... van poder exposar lliurement els seus programes i les seves idees. Recordem que moltes organitzacions que van poder mostrar-se al Born eren il·legals i estaven perseguides pel règim franquista. La festa va ser tota una demostració de la força de l'associacionisme a Barcelona. Com a nota negativa cal dir que sobre les nou de la nit ens vam veure obligats a tancar les portes davant la presència de diversos Land Rover de la Policia Nacional (grisos) convidant-nos a tancar perquè en cas contrari ens escalfarien a la força.

Doncs bé, anys més tard el Born, després de passar per diverses restauracions i usos diversos i quan creïem que finalment s'anava a convertir en una gran biblioteca, durant l'inici de les obres es va descobrir, ¡oh casualitat!, que en el subsòl es trobaven les restes arqueològiques d'una part del barri de la Ribera, que Felip V va ordenar demolir pels seus veïns amb les seves pròpies mans com a càstig per la resistència que Barcelona va oposar durant un any a l'assetjament de 1714 per part de les tropes Borbòniques. Les obres de la Biblioteca van ser paralitzades per estudiar i preservar la troballa arqueològica. Troballa que curiosament no es va tenir en compte quan davant del

mateix Born pocs anys abans van aparèixer les mateixes restes. Llavors s'havia de construir un pàrquing i els arqueòlegs municipals van tenir molt poc temps per documentar les restes arqueològiques abans que les excavadores les arrasessin Curiós, veritat?

I tot es va tornar a aturar fins que en les altes instàncies del govern de la ciutat (CiU) van decidir gastar-se 74 milions d'euros per a la restauració del Born i conservació de les ruïnes arqueològiques de la Ribera, obviant la biblioteca promesa i convertint el Born en la zona zero de la nació catalana.

En un país, com el nostre, on no hi ha una premsa independent dels poders econòmics o polítics, serà difícil esbrinar què va succeir i que ha portat que el Born i en conseqüència el nostre barri, s'hagi convertit en un aparador per al turisme i un lloc per a classes socials acomodades. Tant de bo poguéssim gaudir d'un periodisme d'investigació que pogués desentramar els casos de corrupció i prevaricació, que algunes administracions han tolerat i toleren quan miren cap a una altra banda.

Text i fotos: Jesús Pelegrín

Jornada del gener de 1977.

El nou Born va ser inaugurat un 9 de setembre de 2013 com a BORN CENTRE CULTURAL, però no cal enganyar-se amb el nom de CENTRE CULTURAL, res més lluny de la realitat després de diversos anys d'activitat, tot i que al principi prometia. Cal reconèixer que es va fer un bon treball de documentació històrica i també elogiar la feina de recuperació de la memòria històrica sobre la repressió que va patir Barcelona després de 1714. Actualment ha acabat sent una coberta caríssima de mantenir, d'unes restes arqueològiques, aparador per a una ciutat de gent guapa i turistes amb alt poder adquisitiu, però en cap moment cobreix les expectatives de servei dels veïns del barri.

És tant el despropòsit de la nul·la relació dels gestors del Born amb el barri que el dia de la

inauguració de l'exposició «BORN REINVINDICAT», l'1 de juliol de 2018, a les preguntes de l'activista de la Sosi Maria Mas: "Per què no hi ha exposada cap fotografia de la lluita veïnal per salvar el Born, ni cap menció de la Sosi a l'exposició?", un dels comissaris de l'exposició li contesta "que els havia estat impossible contactar amb l'Associació de Veïns del Casc Antic"... El local de la Sosi és visible des de la porta principal del BORN.

La lluita dels veïns per la recuperació del BORN, veritables opositors al seu enderroc davant de l'administració, va aconseguir compromisos verbals d'alguns partits polítics que en la seva major part van ser incomplets aprofitant la baixa participació que amb el pas dels anys van patir les organitzacions veïnals, que van relaxar

la pressió creient que amb l'arribada de la democràcia tot estava encaminat. Però això no va ser així, el que ens porta a confirmar la necessitat de seguir organitzats en associacions per defensar uns barris i una ciutat que es troba als peus dels cavalls de l'especulació guiats per aquells que sempre han estat al servei dels més poderosos i que per suposat mai no viuran entre nosaltres. ♦

Enllaç del NOTICIARI
"BORN ATENEU POPULAR"
produït per la Cooperativa de
Cinema Alternatiu

Establiment especialitzat en la venda de plantes medicinals, tés, espècies, elaboracions artesanals i productes integrals per a tractaments en fitoteràpia i dietètica.

- Massatges (teràpèutics)
- Teràpies alternatives (Reiki, Flors de Bach...)
- Tallers de (ús de les Plantes Medicinals, Aromateràpia...)

HORARIS:
Dimarts a divendres de 11 a 15 h. / de 17 h. a 21 h.
Dissabtes de 11:30 h. a 15 h. / de 17:30 h. a 21 h.

c/ Flassaders 14, Barcelona 08003
Tel: 93 319 69 42 | herboribera@gmail.com

EL CENTRE DE FORMACIÓ D'ADULTS F

El setembre de l'any 1982 l'Escola Municipal (EMA) d'Adults Francesc Layret inicià el seu primer curs escolar al passatge de Sant Bernat, al barri del Raval. Amb la fundació d'aquesta escola, s'homenatjà a Francesc Layret i Foix, polític i advocat, seguint l'acord pres durant la Segona República, l'any 1931, onze anys després del seu assassinat a mans de pistolers finançats per la patronal. El Comitè pro Institucions i Monument Francesc Layret proposà la construcció d'un monument, d'una biblioteca popular, d'una casa de convalescència, una escola i la dotació d'un premi a la millor obra social. La dictadura de Primo de Rivera, la Guerra Civil i la llarga nit del franquisme ho impediren. Tot i això, avui dia es compta amb aquests *llocs de memòria*.

El trasllat de l'Escola Municipal de Formació Professional Narcís Monturiol al barri de la Barceloneta deixà lliure un immoble situat en la mansana formada pels carrers de Torres Amat, de Joaquim Costa i el passatge de Sant Bernat. En aquest edifici, llogat per l'ajuntament barceloní, s'instal·là l'EMA Francesc Layret i hi romangué vint-i-vuit anys, fins l'any 2010.

En el primer curs escolar (1982-1983), com que l'EMA comptava amb tres professors, només hi havia torn de tarda de 16 a 20 hores per a l'obtenció del Graduat Escolar de l'Educació General Bàsica. Amb el pas del temps hi hagué un augment de la dotació docent i, en conseqüència, més oferta formativa.

D'aquest primer període, cal destacar la introducció de la informàtica a partir de finals dels anys noranta del segle passat: els primers ordinadors del centre foren cedits l'any 1998 pel Corte Inglés; es creà la primera aula

d'informàtica el 1999, el curs 2000-2001 s'ofertà el primer crèdit d'informàtica i el curs següent es dotà una segona aula d'informàtica.

La participació en projectes mediambientals s'inicià el curs 2004-2005, quan es presentà el projecte *Els adults també reciclem* al programa de l'Agenda 21. Des d'aquest curs la biblioteca formà part de la xarxa de biblioteques escolars de l'Ajuntament de Barcelona, inexistent en l'actualitat.

La incorporació de la informàtica, del curs de Preparació per a les proves d'accés de Grau Mitjà, de Grau Superior i a la Universitat i l'augment de la demanda de cursos de català i castellà per part de nousvinguts, diversificà més l'alumnat.

L'estat ruïnós de l'edifici, que també dificultava l'obtenció de l'oficialitat del centre i el permís per incorporar els cursos de Graduat en Educació Secundària Obligatòria per adults a l'oferta educativa, afavorí el trasllat del centre, reiteradament reivindicat pel professorat i les direccions del mateix. Així doncs, del 23 al 27 de maig de 2011 es feu el trasllat al número 55 del carrer de Sant Pere Més Baix, al Palau Alòs: un espai que des de llavors es comparteix amb l'Escola la Bressol Puigmal i l'Espai Jove del Palau Alòs.

Per tant, l'escola continuà al Districte de Ciutat Vella si bé es passà del barri del Raval al de Sant Pere, originat el segle X, a l'Alta Edat Mitjana, a redós del monestir benedictí femení de Sant Pere de les Puel·les. Per la seva banda, el Palau Alòs té un interessant passat històric que reflecteix «moments» de la història del nostre país. D'aquesta manera, entre d'altres, es

Il·lustracions de Montserrat Pena i Modia, extretes de Pena i Mòdia, Maria Montserrat i Richou i Llimona, Montserrat, CFA Francesc Layret. 35+5. Barcelona, Llop Roig, 2023, p. 39 i 40.

FRANCESC LAYRET FA 40 ANYS!!

Montserrat Richou i Llimona, Directora del CFA Francesc Layret i l'AFA La Pau

pot recordar la construcció del Palau durant el segle XVIII, l'embranchida cultural amb la instal·lació del *Centro Obrero Aragonés* que construí un teatre i comptà amb una extraordinària biblioteca, un menjador, dutxes, gimnàs i sales d'exposicions; Les activitats de la *Penya Cultural Barcelonesa* que trampejaven el franquisme com podien, ja que s'hi feien conferències i classes de català il·legals, perquè estava prohibida la utilització pública del català. Després dels sis anys de l'ocupació de l'*Anarko Penya Cultural* (2000-2006), de la intervenció arqueològica i de les obres de rehabilitació del Palau, es destinà l'espai a entitats de serveis públics. El 2007 Maria Mas, presidenta de l'Associació de Veïns del Casc Antic, reivindicà la instal·lació d'una escola d'adults pública al Palau.

El 17 de maig de 2013 se signà el Conveni entre el *Departament d'Ensenyament* i l'*Ajuntament de Barcelona* per a la creació del Centre de Formació d'Adults Francesc Layret. D'aquesta manera es passà d'EMA a Centre de Formació d'Adults (CFA) i el permís per ofertar el Graduat en Educació Secundària per adults. Posteriorment, la incorporació de nou professorat permeté augmentar l'oferta formativa de tots els ensenyaments que presentarem més endavant.

L'any 2017 el CFA La Pau, situat a la Verneda, passà a ser una segona seu del CFA Francesc Layret, i des del curs 2020-2021 es comparteix alumnat de matèries específiques dels cursos de proves d'accés a la Universitat i a Formació Professional de Grau Superior.

Durant el curs 2022-2023 vàrem commemorar el 40è aniversari del CFA Francesc Layret, així com

el desè aniversari del trasllat del centre al barri de Sant Pere que la pandèmia de la covid ens impedi celebrar.

Al CFA Francesc Layret s'imparteixen cursos de llengües: tres nivells de llengua anglesa; el primer nivell de llengua castellana (quadrimestral) i de llengua catalana (anual i quadrimestral). També s'ofereixen cursos d'Informàtica: Competic Inicial, 1, 2 i 3. A partir del 2n curs es pot fer presencial i semipresencial. Hi ha els cursos de Preparació per a les Proves d'Accés als Cicles Formatius de Grau Superior i a la Univer-

sitat per a l'alumnat més gran de 25 i 45 anys i els Mòduls d'Ensenyaments Integrats per a Joves Nouvinguts per a l'alumnat escolaritzat al seu país i que té la intenció de continuar estudiant aquí.

Per altra banda, tant el CFA Francesc Layret com l'AFA La Pau són centres de pràctiques del Màster de Formació del Professorat de Primària, de Secundària Obligatòria i Batxillerat. Per tant, es col·labora en la formació del futur professorat i es participa en diferents projectes tant de l'entorn més proper (barri) com de la ciutat. ♦

Centre de Formació de Persones Adultes

FRANCESC LAYRET

LLENGÜES

- Anglès
- Castellà
- Català

INFORMÀTICA

- Competic
- Prova Actic

PREPARACIÓ PROVES D'ACCÉS

- Grau Superior
- Universitat +25/45 anys

Graduat ESO

**Mòduls
d'Ensenyaments
Integrats**

PALAU ALÒS
Sant Pere Més Baix, 55, 2a pl.
08003 Barcelona
T 933 170 044 - layretsecretaria2@gmail.com

Centre de Formació de Persones Adultes Francesc Layret
Comissió d'Ensenyament de Barcelona
Departament de l'Ensenyament i l'Universitat
Ajuntament de Barcelona

Matrícula oberta

MEMÒRIA HISTÒRICA DEL BARRI

PARLEM AMB EL JORDI ROMERO

EL JORDI ROMERO és de la COLLA DE DIABLES CASC ANTIC.

SOSI: Bon dia, Jordi, ens agrada-ria que ens expliquessis com va començar la Colla de Diables del Casc Antic.

Jordi: La Colla de Diables es va fundar l'any 1997 al local de l'Associació de Veïns. El nucli inicial érem gent vinculada a l'Associació, però després va venir gent de fora que volia muntar una colla de diables. No era una vocalia de la Sosi, però sí que participàvem en les activitats que s'hi convocaven.

La nostra estrena va ser a la Festa Major d'aquell any. L'Associació estava en plena campanya per recuperar l'antic Mercat del Born i va muntar un sopar dels que es feien en aquella època, amb vuit-cents o nou-cents veïns, i va venir el que llavors era l'alcalde, Pasqual Maragall, i altres càrrecs polítics. La Colla de Diables va fer la primera cremada a dins del Born, que era un espai buit. Això

era un dissabte i l'endemà diumenge vam tancar la Festa Major amb un correfoc en què per primera vegada participava la Colla de Diables del Casc Antic.

Durant una bona temporada vam estar en el local de l'Associació per trobar-nos i guardar el material, però més endavant ens vam traslladar al Centre Sant Pere Apòstol, perquè tenien un terrat que ens permetia fer tallers i pràctiques de piro-tècnia. Ara ens estem al carrer Comerç 42 en un local compartit amb altres entitats, on tenim un espai i hi podem desar els vestits i el material. L'any 2000 vam fer el que ara és la colla infantil. Són els nens entre vuit i divuit anys; i després ja ets de la colla adulta, no hi ha límit d'edat.

Sosi: I com va sortir la idea de muntar la colla de diables?

Jordi: Va ser després d'un correfoc de la Mercè, hi vas amb uns quants amics del barri i dius, ostres, hem de fer una colla de diables, això és molt divertit. Surt d'aquesta manera, ganes de participar, de promoure la cultura tradicional dels focs... A poc a poc, quan ets amb les colles de diables, et vas integrant en aquest món festiu i comences a conèixer més coses, coneixes les falles de la Vall d'Aran, coneixes les fogueres de Sant Joan...

El món del foc festiu va molt més enllà dels diables. Els diables d'ara van néixer a la zona de Tarragona i del Penedès; eren una agrupació de gent que participava en la festa del Corpus, en les festes majors i patronals, i moltes escenificaven la lluita entre el bé, representat normalment per l'arcàngel Sant Gabriel, que expulsava el mal, representat per les colles de diables. Fins que en unes Festes de la Mercè

de Barcelona, en els primers ajuntaments democràtics l'any 78 o 79, l'Ajuntament va convidar els diables i les bèsties de Tarragona per fer una processó de foc. Els diables i els dracs estaven acostumats a sortir de l'Ajuntament i desfilat pels carrers amb foc i la gent els mirava, però de cop i volta la gent de Barcelona es va posar a córrer davant dels diables i aleshores ens vam inventar el correfoc.

A partir d'aquí van començar a néixer colles de diables a Barcelona: una de les primeres va ser la de la Barceloneta, després el Poble Nou, i van anar proliferant. Avui hi ha colles de diables a tots els barris de Barcelona. I a tots els pobles de Catalunya, les festes acaben amb el correfoc.

Sosi: I la colla es va alimentant de gent, gent jove?

Jordi: Sí, com tots els moviments associatius té puntes i davallades. Per exemple, a la colla infantil ara hi ha uns quinze nens, havien arribat a ser-ne gairebé quaranta. D'aquests quinze nens, potser se'n van cinc, però després, de cop i volta, un en porta cinc o sis més de la seva escola.

A la colla gran tenim gent de totes les edats, tenim un nucli de vint-i-tants, després hi ha un forat gran de gent que està construint família, diguéssim, la gent que té des dels 30 fins als 40 anys. I aleshores tenim el grup de gent que ja han construït la seva família i els fundadors, amb gent de més de 60 anys.

Sosi: I ara quines activitats teniu planificades?

Jordi: Tenim dues activitats grans que les organitzem nosaltres, els correfocs de festa major, amb un

correfoc infantil i un correfoc gran. Després muntem el que anomenem Fot-li Castanya la nit del 31 d'octubre. A la nit de la castanyada fem un correfoc pels carrerons que hi ha darrera del Museu Picasso, és un correfoc una mica especial perquè passem per carrers estrets, la llum i la pirotècnia queda molt potent. El Fot-li Castanya l'any que ve farà quinze anys.

Després hi ha la Festa de la Mercè i Santa Eulàlia al febrer. També participem en les trobades de colles de Barcelona, aquest any vindran unes quinze colles i cremarem davant del Born. També fem intercanvis, com fan les colles geganteres. A la Festa Major convidem tres colles a cremar

amb nosaltres i després ells ens conviden a nosaltres al seu poble o al seu barri quan és la seva festa major.

També estem oberts a col·laborar en tallers infantils per explicar què fem els diables, quina història tenim. N'hem fet alguna al Palau Alòs, per a la gent d'EICA amb qui compartim local; també ho podem fer en alguna escola.

Sosi: Creieu que la vostra activitat té la continuïtat assegurada?

Jordi: Jo crec que sí. Estem organitzats perquè ens repartim les feines les diferents persones de la colla. Jo sóc el cap de colla i el president que ha de fer molts papers, però el

que faig molt és mirar el tema de la pirotècnia i coordinar-ho tot. Procurem repartir les feines: si muntem un sopar, si s'han de penjar cartells i repartir papers a les botigues per avisar que passarà el correfoc...

Sosi: Ens ha semblat molt interessant perquè ens has explicat la vostra història, i aquest sopar que es va fer al Born...

Jordi: El sopar, el va convocar l'associació de veïns com a activitat de Festa Major i per reivindicar els vint anys de la campanya El Born Ateneu Popular. Es van fer una sèrie d'activitats i una representació de *Don Juan Tenorio*.

A partir d'aquesta campanya es va fer el projecte de fer una biblioteca, però després la biblioteca no es va poder fer i l'associació va demanar un Ateneu Popular. Hi van haver una sèrie de projectes fins que es van començar les obres i es van descobrir les restes arqueològiques i a partir d'aquí l'Ajuntament i la Generalitat van decidir que el Born seria un jaciment arqueològic i un centre de cultura i memòria. Actualment l'espai arqueològic del Born s'utilitza poquíssim per fer coses del barri, està infrautilitzat. ♦

9 de novembre de 2023

FESTA MAJOR CASC ANTIC 2023

Aquest any la Sosi també ens hem abocat a organitzar les activitats de la Festa Major amb tota la il·lusió, amb el màxim de participació possible i en col·laboració amb totes les entitats del barri.

Uns dies abans vam començar amb un sopar al carrer, davant de la Sosi. Ens hi vam trobar més de cinquanta persones. Aquesta és una ocasió esplèndida per conèixer nous veïns i compartir il·lusions, propostes d'activitats i una mica de menjar cuinat a casa de cadascú.

La Festa de la Gent Gran va comptar amb la participació de les entitats que conformen la Taula de la Gent Gran del Casc Antic. El grup de teatre del Casal de la Gent Gran va recitar una selecció de textos en clau feminista i després els avis i àvies van participar en l'espectacle *Flamenc sense límits* a càrrec de Casa Carmela. Com a final de festa, el grup d'havaneres "Mar Endins" va interpretar les seves cançons, algunes de les quals, com *La bella Lola* i *El meu avi*, van ser corejades pel públic. També vam gaudir de la coca i el rom cremat, preparat per mans expertes de la nostra associació.

Per fer la Festa Infantil, aquest any vam ocupar la plaça de l'Acadèmia i el carrer de Tantarantana. Hi va ha-

ver activitats com Jocs Gegants, Joc Londji, El Pilotari i jocs tradicionals com carreres de sacs i estirar la corda. A la plaça de Sant Agustí Vell hi va haver també contacontes amb Santi Rovira i titelles de La Puntual amb l'espectacle *Rutines*.

I el dissabte 1 de juliol, paella popular al passeig del Born. Vam fer dues paelles al carrer amb unes 250 racions repartides entre el veïnat i els sorpresos visitants. Molta il·lusió, una mica de nervis a l'hora de repartir i, finalment, una gran alegria per part de l'equip de voluntaris

de veure la participació de la gent, i la gana que portaven!

El Ball de Festa Major a la plaça Comercial va comptar amb l'actuació del grup "Portal People & Barrio Baixeras", format per pares i mares de l'escola Àngel Baixeras; i "The Dominics", el grup de pares roquers de l'escola de les Dominiques d'Horta. Vam omplir la plaça de gent, jove i no tant jove; i per a nosaltres va ser una gran satisfacció gaudir de la presència del grup musical de l'escola Baixeras. ◆

Jocs infantils i contacontes.

Color i Pintura SOLÀ

Totes les pintures i tots els colors
Pintura · Decoració · Drogueria · Neteja
www.coloripinturasola.com

Ara tenim pintures en liquidació!

Mestres Casals i Martorell 20
08003 Barcelona
Tel 93 319 84 04
M Urquinaona / Jaume I

Astúries 18
08012 Barcelona
Tel 93 217 00 68
M Fontana

Festa de la Gent Gran i Havaneres.

Ball de festa major i actuació de Portal People & Barrio Baixeras.

Preparació de la paella popular, al Passeig del Born.

MILAR

MILAR SANTA CATERINA
 Av. Francesc Cambó, 27-31 - C. Álvarez de Castro • 08003 Barcelona
 Tel.: 93 295 57 64 - Mòbil: 619 05 40 94
 E-mail: santacaterina@milar.es

DE LA CASA GREMIAL A LA CASA FÀB

El passat 19 d'octubre, Òmnium Ciutat Vella i l'Associació Veïnal del Casc Antic van organitzar una conferència al Casal de Barri del Pou de la Figuera sota el títol “De la casa gremial a la casa fàbrica al barri de Sant Pere”, que va anar acompanyada, el dissabte següent 21 d'octubre, amb una visita guiada a través dels carrers i els antics edificis industrials del Barri de Sant Pere.

L'interès en el procés d'industrialització dels segles XVIII i XIX, es va fer palès donat el desconeixement i poca difusió de la transformació del barri de Sant Pere, al convertir-se en el veritable bressol de la industrialització del país. L'aparició de les “casa fàbrica” en el teixit medieval del barri de Sant Pere, ara és més conegut gràcies a una llarga investigació, “El model de casa fàbrica als inicis de la Industrialització, 1738-1807 / 1808-1856”, publicada el 2019 i de consulta lliure a la web municipal: <https://ajuntament.barcelona.cat/barcelonallibres/ca/llobres/el-model-de-casa-fabrica-als-inicis-de-la-industrialitzacio>.

VA EXISTIR UN PROCÉS EVOLUTIU DE LA CASA GREMIAL A LA CASA FÀBRICA?

La Barcelona del 1714, disposava d'una activitat manufacturera heretada de les economies medievals i renaixentistes, les confraries, els oficis i el sistema comercial del Consolat de Mar. Les Fàbriques Reials que formaven part la infraestructura de la monarquia de la baixa edat mitjana: els Molins de Sant Pere, les Drasanes Reials, la fàbrica de moneda de la Seca i els dos emplaçaments successius de la Reial Foneria, eren indústries militars, però que mobilitzaren al seu voltant molts gremis

de la ciutat. El salt de l'obrador al sistema de fàbrica s'estava preparant.

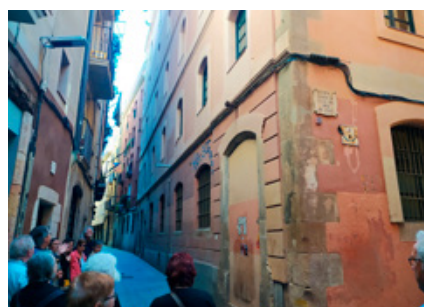
La casa gremial era la unitat de producció familiar, que albergava els obradors i els espais domèstics dels habitatges en una petita parcel·la de només 6 metres d'amplada, la mida de les estructures de fusta més elementals. La juxtaposició de parcel·la a parcel·la va ser la forma de configurar els carrers de l'Alta, Mitjana i Baixa de Sant Pere i els situats al voltant del Rec Comtal i del molí de Sant Pere, una infraestructura heretada de l'economia medieval.

QUÈ EREN LES CASES FÀBRICA?

Allò que en el llenguatge administratiu s'anomenava “casa fàbrica”, no eren uns edificis amb un gran valor, llevat d'algunes destacades excepcions, moltes eren simples construccions

funcionals edificades en un curt període de temps, on el seu valor emanava de la tipologia com objecte innovador i del seu abast com a model d'implantació. Però el contingut etimològic del terme “casa fàbrica” expressava també, durant el darrer terç del segle XVIII, la relació biunívoca entre el “habitar” i el “fabricar” heretada de la cultura menestral de l'Antic Règim, una tradició de control personal del treball a peu del taller.

Un mot compost de dues paraules que permet entendre també l'evolució de la manufactura del segle XVIII a la indústria moderna del vapor del segle XIX. La formalització d'aquesta tipologia s'iniciarà a partir de la casa gremial com a nucli original, amb un creixement en alçada i en amplada a partir de l'agregació d'altres parcel·les i el desenvolupament cap a l'interior de les “quadres”

Visita guiada pels carrers del barri de Sant Pere.

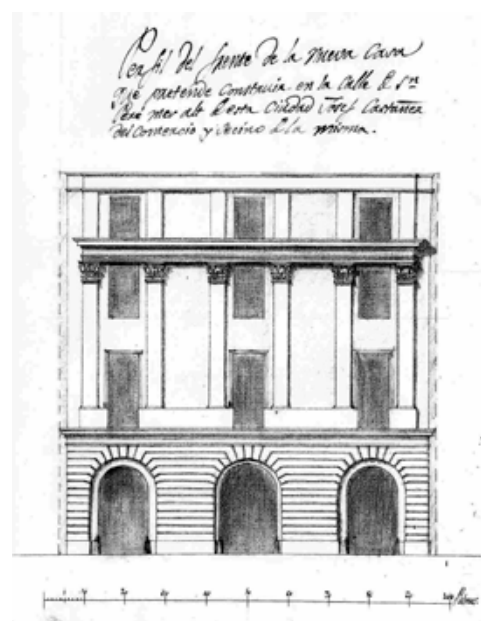
FÀBRICA AL BARRI DE SANT PERE

REGISTRE DE FÀBRQUES DE CIUTAT VELLA
 ■ PERÍODE 1738-1807 FÀBRQUES LOCALITZADES
 ■ PERÍODE 1808-1856 FÀBRQUES LOCALITZADES

1805
 Casa fàbrica
 Castanyer

Jaume Artigues i Vidal, arquitecte

de treball, amb els obradors organitzats al voltant d'un pati de treball.

La definició econòmica estarà codificada per la implantació del "sistema de fàbrica", oposat al "sistema domèstic", que el trobem expressat amb la promulgació de les "Ordenanzas para las fábricas de indianas, cotonadas y blavetes de Cataluña" de 1767, on la Junta de Comerç exigirà un mínim de 12 telers i un mestre examinat, per poder accedir als privilegis reials del cotó americà. Les màquines en cadena i un sistema motriu de procedència medieval, el molí o "vogi" accionat per cavalleries, seran els elements que definiran físicament els espais de treball.

El sistema de fàbrica només serà possible amb la suma de capitals i la creació de Companyies, és a dir, societats que esmerçaran capitals procedents del comerç i dels excedents agrícoles, i que hauran de dotar-se d'un sistema comercial exterior, tant cap el mercat nacional com el colonial.

El producte final seran les "indianes", teixits estampats de seda o cotó,

que vindran a substituir a les importacions fins aleshores procedents de la Índia, en un procés similar o paral·lel al desenvolupat per Anglaterra. El 1784 Barcelona ja disposarà de més de 80 fàbriques d'indianes amb 2.000 telers en funcionament i 9.000 treballadors.

PER QUÈ ES FA DIFÍCIL RECONÈIXER LES CASES FÀBRICA?

Durant un llarg període de temps, les localitzacions de las fàbriques realitzades a partir de la estadística, no es corresponien amb uns edificis identificables a simple vista, segons els atributs clàssics de la indústria. La mateixa tipologia de casa fàbrica estava dificultant una lectura física, però sobretot perquè van ser construïdes d'acord amb els criteris estètics del neoclassicisme imposat per Carles III a través de l'Acadèmia. La construcció d'una casa fàbrica no es diferenciava de la resta d'edificis de la ciutat, tots reglamentats per les Ordenances municipals subjectes a l'Acadèmia, l'ornament i les regles pitagòriques. Només una lectura des de la planta, permetrà endevinar la

presència d'una estructura superior a la casa gremial.

QUAN PASSARAN A DEFINIR-SE COM A FÀBRQUES EN EL SENTIT MODERN?

La primera casa fàbrica d'indianes havia estat fundada per la companyia Canals en el carrer del Portal Nou el 1738, i en seguiran d'altres: Sala el 1750, Canet el 1758, Castanyer el 1779, Vermell el 1779, Bonaplata el 1786, totes al barri de Sant Pere. Un cop superada la Guerra del Francès, i l'arribada de la màquina de vapor el 1832 per la fàbrica Bonaplata, Vilaregut, Rull i Companyia situada al carrer Tallers, els edificis es dimensionaran en funció de la distribució de la força del vapor, adoptant un nou llenguatge funcional. I finalment les Ordenances municipals de Barcelona de 1856 decretaran la llibertat compositiva dels edificis industrials, que aniran adoptant progressivament els estàndards estètics que avui coneixem, sense ornaments ni proporcions, només els edificis funcionals que ara identifiquem com a fàbriques. ♦

VIA LAIETANA 43, CENTRE DE MEMÒRIA

L'Associació Veïnal Casc Antic fem nostra la reivindicació del tancament de la Comissaria de Via Laietana 43, per convertir aquest espai en un centre de memòria històrica, un centre de justícia i reparació i de defensa dels drets humans.

Reproduïm a continuació un escrit de Pep Cruanyes de la Comissió de la Dignitat i el testimoni de Montse Clavé. Iniciem amb aquest, un seguit de testimonis de persones que han patit la repressió a Via Laietana 43.

Ciutat Vella està plena d'edificis que ens parlen de la història de la nostra capital i de tot Catalunya. Un d'aquests és la comissaria de Via Laietana 43.

Aquest edifici, durant la República, va ser la seu de la comissaria d'Ordre Públic de Catalunya de la Generalitat i el 19 de juliol va ser el centre des d'on el Comandant Frederic Escofet va dirigir la resistència contra la sublevació de l'exèrcit franquista. Escofet comandava les forces d'ordre públic al servei de la Generalitat, essent-ne president Lluís Companys.

El franquisme ocupà l'edifici en ser dissolta la Generalitat. Després de reparar-lo perquè havia estat bombardejat, hi afegiren tres pisos i es convertí en la seu de la Brigada Político-Social, com es coneix popularment, o 6ª Brigada Regional de Investigación Social, que estava dedicada a la repressió política a tot Catalunya.

Eduardo Quintela, Pedro Polo i Juan Estévez van ser els primers organitzadors de la policia política a Catalunya. Paul Winzer, membre de la Gestapo, els va assessorar fins a la fi de la guerra mundial.

Estava organitzada en diversos grups: El grup I era d'afers laborals. El Grup II era d'activitats catalano-separatistes. El Grup III, d'Activitats Comunistes. El grup IV, d'Activitats Trotskistes, anarquis-

tes i Socials. El grup V, d'Escortes i Secretes. El Grup VI, de Servei de Guàrdia. I el Grup VII, d'Universitat. Els grups tenien els despatxos al primer pis de la prefectura i als pisos superiors hi havia les sales dels interrogatoris. Al soterrani hi havia les garjoles humides, sense cap mena d'higiene. Amb una sentor inaguantable d'humitat, ronya i orins.

Als primers comandaments, els van succeir Antonio Juan Creix, que el 1941 s'incorpora com a policia a Via Laietana amb el seu germà Vicente Creix. Ell s'especialitzaria en la persecució dels comunistes i el seu germà, en la dels estudiants i els catalanistes.

El 1958 Antonio Juan Creix esdevindria el cap de la Brigada fins al 1963 que es traslladaria al País Basc. Ell va ser format en els nous mètodes de persecució política i tortures el 1958 als Estats Units en cursos de l'FBI i la CIA i va reorganitzar la brigada el 1963, comptant amb 64 agents. Va ser-ne el cap fins al 1968 quan substituï al País Basc Meliton Manzanos, que havia estat mort per ETA per les brutals tortures que feia al lluitadors bascos.

Per Via Laietana passaren milers de persones represaliades per motius polítics, per fer accions o manifestacions contra la dictadura. Hi va passar gent del Front Nacional de Catalunya els anys de la segona guerra mundial, quan tenia xarxes d'evasió de pilots aliats caiguts a la

zona ocupada. Gent de la CNT, el PSUC, Bandera Roja o grups trotskistes. També persones del grup LGTBI, o els membres del poble gitano, o prostitutes. Tots els que per les seves idees o la seva condició social eren vistos com a indesitjables pel règim.

La Brigada Político-Social vigilava, detenia, interrogava, torturava i fabricava les proves, perquè les persones que passaven per allí fossin condemnades a penes que podien anar des de la presó fins a la mort. Les principals eines que tenien eren el maltractament, la vexació, la humiliació, la tortura física o psicològica amb un biaix de gènere i obscenitat cap a les dones, que es tornà més sofisticada després de l'ensenyament de l'FBI i la CIA. Les persones que les patien no rebien atenció mèdica si no era en casos extrems. Un dels metges forenses que revisaven l'estat dels detinguts era un altre germà dels policies Creix.

Arran de la caputxinada, en què es va constituir el Sindicat Democràtic d'Estudiants, va ser detingut Joaquim Boix i torturat de manera bàrbara, cosa que provocà que un centenar de capellans amb sotana fessin una manifestació davant de la comissaria en protesta per aquell fet. La resposta va ser una brutal càrrega de la policia. També hi van passar els detinguts dels fets del Palau per cantar el cant de la Senyera o els 113 de l'Assemblea de Catalunya el 1973.

Pep Cruanyes, Comissió de la Dignitat

Concentracions davant la Comissaria de Via Laietana 43.

En les concentracions que fem la Comissió de la Dignitat el primer i tercer dimarts de cada mes des de fa dos anys hem constatat, gràcies al testimoni de persones que han passat per aquesta comissaria, que els maltractaments i les tortures eren la pràctica habitual i que no es van pas acabar el 1978 amb el nou règim de la transició, sinó que van seguir, perquè ni els policies ni les pràctiques van canviar, sols ho va fer el nom del cos i el color de l'uniforme. Així, entre molts d'altres, van ser detingudes i torturades persones del PSAN el 1982 en una manifestació contra la LOAPA per portar una pancarta dient "Independència". O les tortures que es van produir el 1992 arran dels jocs olímpics.

L'any 2005 la Comissió de la Dignitat va fer una roda de premsa davant

d'aquell edifici demanant que es transformés en un Centre de Memòria i d'Interpretació de la Tortura i la Repressió.

Volem que aquest edifici sigui un centre de memòria, per rememorar aquests fets; per fer homenatge i reparar els lluitadors que hi han passat per defensar els nostres drets; i com a centre d'interpretació, estudi i observació de la tortura i la repressió política. La majoria de països que han patit dictadures i episodis de violència i repressió política tenen centres com ara el Museu de l'ESMA a Buenos Aires on es fa memòria.

La convenció contra la Tortura de l'ONU defineix la tortura com a tota violència o tracte degradant comès

per funcionaris de l'Estat i el defineix com un crim contra la humanitat.

L'Estat espanyol ha mantingut impunes les tortures del franquisme i les fetes en democràcia. Per no investigar-les ha estat condemnat pel TEDH en els darrers anys deu vegades; en set ocasions, el jutge responsable era el senyor Grande Marlaska, actual ministre de l'Interior amb el PSOE i cap de la Policia Nacional, que es nega a lliurar el Centre de Memòria.

Un estat que tortura no és democràtic i per això el Centre de Memòria ha de ser una eina contra aquesta xacra. Amb la mobilització ciutadana aconseguirem el nostre objectiu. ♦

Farmàcia Agramonte

Plaça de
la
Llana, 11

661192472 / 933195921

farmacia.lallana@gmail.com

PASSIÓ PER LA SALUT

**LA TEVA FARMÀCIA AL
BARRI**

Servei a domicili gratuït

Abans que res em presento. Sóc Montse Clavé i l'any 1962 vaig ser detinguda en aquesta "Jefatura Superior de Policia". Aquí al darrere.

El dia 12 de maig de 1962 a les 00:30 de la matinada declarava dins una oficina sinistra d'aquí darrere, un atestat que signava el policia criminal, sàdic i torturador Juan Creix.

Jo acabava de fer setze anys.

Us preguntareu si essent tan jove vaig passar por en ser detinguda i ingressada aquí a Via Laietana? Us responc que si aleshores li hagués pogut preguntar al meu cor, crec que em diria que va romandre parat des del moment en què em van emmanillar amb l'amic Martí Capdevila, una sola manilla per a tots dos, dins la ratera en què es va convertir la Universitat Central de Barcelona la tarda d'aquell dia.

Després, serenitat i aguantar la respiració, com m'ha passat sovint en la vida davant d'un fet que no es pot modificar.

Tota la serenitat que vaig perdre el dia que, després de romandre dies a les cel·les del soterrani llòbrec i macabre d'aquesta "Jefatura Superior de Policia", plena a vessar de joves estudiants, me'n van treure altre cop emmanillada per traslladar-me a la presó Model, em van tornar a fixar i em van deixar a una cel·la tota sola. Aquí em va caure el món a sobre. No entenia res. Jo creia que, com que me n'havia sortit prou bé a la declaració, i per la meua edat i falta d'antecedents, em lliurarien al carrer.

Bé, torno endarrere per explicar-vos com i per què vaig arribar aquí aquell 11 de maig.

L'any 1962 crec que va ser l'inici de la fi del franquisme. Les vagues dels miners i les seves lluites a tota la conca minera asturiana i la repressió cap a ells van fer que es produïssin explosions de solidaritat i manifestacions importants arreu i també a la Universitat de Barcelona. Al febrer d'aquell any uns estudiants van tallar la tela de l'immens quadre de Franco que presidia el paranimf de la facultat de medicina i dins del marc que hi quedava s'hi va penjar un ninot de paper.

Un fet insòlit en aquells anys terribles. Les forces d'ocupació estaven enfurismades. Aquella mateixa nit uns estudiants, Frederic Sánchez i Domènec Armora, van ser sorpresos quan feien una pintada dins la Universitat Central. La seva detenció –ells sí que van ser torturats– i el seu posterior consell de guerra –en què van ser condemnats a quatre anys–, van mobilitzar als estudiants.

Jo no era estudiant, però sortia amb en Josep Maria Vidal Villa, estudiant d'Econòmiques i pertanyent al PSUC, i era amiga dels seus companys de militància a la Universitat. A més pertanyia a un grup de teatre popular anomenat *La Pipironda*, amb un ideari d'esquerres i antifranquista.

Aquell 11 de maig hi havia convocada una manifestació de solidaritat amb els estudiants presos i amb els miners asturians. Vaig anar a la manifestació que tindria lloc dins

del pati que dona a la Gran Via, perquè així ens podrien veure des del carrer. En un moment determinat cauria una pancarta des d'una finestra i havíem acordat amb els companys que en Martí Capdevila i jo la recolliríem i la portaríem. I així va ser. El desaparegut González Casanova és qui la va deixar caure des d'una finestra. No recordo què hi posava, però imagino que seria alguna cosa així com "Astúries sí, Franco no". I "Llibertat per als estudiants empresonats". Els eslògans d'aquells dies. Érem uns 100. Molts per a aquella època. No sé a qui se li va ocórrer la brillant idea, però el més lògic era que passés el que va passar.

La policia, amb pistoles a la mà, va entrar i, darrere seu, policies a cavall, mentre els bidells es van encarregar d'anar tancant totes les portes de sortida. La Universitat es va convertir en una ratera i nosaltres les rates.

El Martí Capdevila i jo, després d'haver compartit pancarta, vam compartir les mateixes manilles, al cotxe de policia, i fins als passadissos de Jefatura. Allà ens van separar. Un d'aquells esbirros, assenyalant el Martí, va dir una cosa així: "A este dejadmelo a mi que le tengo echado el ojo y le haré cantar la parrala", i el vaig veure desaparèixer pel pasadís arrossegat per dos d'aquells goril·les (el Martí sí que va ser apallissat de valent i va ser un dels qui se'ls va fer un consell de guerra sumaríssim, acusats de "rebel·lió militar per equiparació". Crec que va estar tres anys empresonat a la presó de Lleida).

Després d'aquest sotrac, la fitxa, les empremtes digitals, les fotografies, altre cop al pasadís a la renglera d'estudiants que esperaven per declarar. A un d'ells vaig haver-lo d'ajudar en algun moment perquè li havien trencat les ulleres i no hi veia gens. Era en Salvador Clotas.

El cor, el tenia parat. Sabia que a sota del meu llit, a casa, hi tenia una maleta plena de l'última revista *Universitat* dels estudiants del PSUC, que encara no s'havia distribuït. La tenia perquè, com que no era universitària, van creure que era un amagatall segur... no comptaven amb la meua imprudència i la gosadia que em donaven els meus setze anys.

Em van fer entrar en una petita i sinistra oficina. Estava glaçada, però em va començar a bategar lentament el cor quan vaig veure que a dins del despatx hi havia José Olmedo, un dels torturadors oficials de la casa, amb la camisa blanca arremangada i assegut darrere d'una màquina d'escriure, que m'indicava que segués a la cadira que tenia davant seu. Almenys, de moment, no havia rebut una hòstia d'entrada.

Vaig tenir molta sort. En els primers minuts de mantenir-me asseguda, l'Olmedo va rebre una trucada. Primer em va caure l'ànima als peus, pel que deien, parlava amb els policies que estaven fent el registre a casa.

"Sí, la tengo aquí" "Clavé Jové, Montserrat. Sí." [...] "¿Todo limpio?" "Bien."

I va començar l'interrogatori, ell preguntava, jo contestava i ell escrivia. Els companys, sabent de la meua detenció,

Fitxa policial de la Montse Clavé.

van anar de seguida a casa a treure el material. Em vaig sumir en una calma total i vaig començar la meva interpretació teatral, d'això en tenia experiència. Aquesta és la part que em sabia molt bé. Mentir i no denunciar els companys.

Transcripció aquí, per al·lucinant, part de la declaració de la qual tinc còpia i que està signada per mi i pel torturador Antonio Creix. Tenien peixos més grans que jo al cove.

“Que en el día de hoy, de su detención y presentación en esta jefatura superior (once de mayo 1962) por la mañana asistió a la boda de una amiga suya llamada Isabel, que se celebró en la Iglesia de las Cortes a las doce de la mañana y cuya ceremonia terminó una hora más tarde aproximadamente y se dirigieron a celebrarlo a un restaurante de esta capital cuyo nombre no recuerda. Seguidamente y sobre las cinco de la tarde, se dirigió al archivo de la corona de Aragón, con objeto de efectuar una consulta relativa a sus estudios. Como quiera que en este archivo no le facilitaron lo que deseaba, a causa de no ser socia, un bedel le aconsejó se dirigiera a la Universidad, en donde quizá podría obtener los datos que necesitaba. Que efectivamente hizo lo que le indicaron en el archivo de la corona de Aragón y se encaminó hacia la Universidad, dirigiéndose en este centro a un bedel para que le indicase como podría obtener todo cuanto le interesaba relativo a sus estudios. Este señor le manifestó que si no estaba en posesión del correspondiente carnet universitario, no solo no podría obtener lo que deseaba, sino que tampoco podría entrar en la universidad. En esta conversación, le sorprendió una avalancha de estudiantes, que huían acorralados por la policía y de manera inesperada, se vio la dicente envuelta en el tumulto, detenida y trasladada a esta jefatura superior.

Que la dicente si fue a la universidad lo hizo ocasionalmente y no porque nadie le indicara, que no fuera el bedel del archivo de la corona de Aragón. Hace constar que no conoce a ninguno de los detenidos que fueron con ella trasladados a la jefatura superior.”

Pensava que me n'havia sortit molt bé. No em sentia com una víctima d'aquells cabrons, sinó com una supervivent. Una heroïna. Els havia enganyat.

Després d'unes 48 hores a una de les garjoles del fasti-

gós soterrani... hores passades amb la seguretat que, quan cridessin el meu nom, era per sortir lliure... va venir la sorpresa i l'angoixa per primera i única vegada. Ens traslladaven a la Model.

Quan em van tancar a clau i forrellat i em vaig quedar sola en aquella cel·la amb una petita finestra amb barrots, se'm va ensorrar el món. Sé que per aquells a qui han torturat, la presó és una alliberació, però no era el meu cas.

No podia saber res del que passava. No sabia què pensar, tenia setze anys i l'únic que podia pensar és que havien fet un altre registre a casa i havien trobat alguna cosa.

Lolor d'aquell indret encara el porto a la pell dels meus pitjors records. Lolor a Zotal es barrejava amb l'olor a suor antiga i a humitat. Em venien tantes coses al cap. Com de trist que estaria el meu avi que m'estimava tant. Pensar en això em va fer plorar per primera i única vegada.

No van ser gaires dies, no ho recordo, potser cinc o sis. Va passar com un llarg dia sense hores.

El dia que pensava que tot millorava perquè em varen traslladar a una cel·la més gran amb dues noies més, l'Anna Sallés i la Irene Castells, aquell mateix dia va arribar l'ordre de llibertat per a la Irene i per a mi.

La sortida meva de la presó és la cosa més trista que us pugueu imaginar, tinc les imatges gravades com si fos una escena d'una pel·lícula neorealista italiana. Era un dia gris. Ningú m'esperava, ningú havia sabut res de mi aquells dies. Només sabien que estava detinguda, ni tan sols a on. No portava diners. Vaig entrar al bar de davant de la Model i vaig demanar-los que em donessin una fitxa de telèfon, que quan vingués la meva família, els la pagaria. Devia fer tanta pena que també em van donar un cafè amb llet dient que no calia que el pagués.

Vaig trucar per telèfon, s'hi va posar el meu germà Florenci. Em va passar al meu avi. “Hola, avi, estic bé” i va ser ell qui es va posar a plorar.

I fins aquí la meva petita història.

Agraeixo a la Comissió de la Dignitat i a tots vosaltres la vostra persistència.

No ens aturarem! No ens aturaran! ♦

EL NOM DELS NOSTRES CARRERS:

CARRER ASSAONADORS

Maria Mas

El carrer dels Assaonadors va de la placeta d'en Marcús a la confluència dels carrers Tantarantana i Princesa. Els assaonadors eren els que feien el tractament de les pells.

Segons ens explica Lluís Almerich a *Història dels carrers de la Barcelona*

Vella, Volum I, el gremi de pelleters fou fundat l'any 1311 i tingué des del primer moment molta importància. L'adob i la preparació de pells i cuiros donava vida a una indústria creixent, especialment des del s. XIV al s. XVIII, i hi trobaven el pa de cada dia bon nombre de pellaires,

ja fossin guanteres, pergaminers, aluders, tapiners...

En aquest carrer existeixen diverses cases amb esgrafiats imitant els carreus de l'Edat Mitjana. Ramon N. Comas observa que ben entrat el segle XVIII es posà de moda la paròdia de parets medievals, per tal de dissimular els desperfectes que en els edificis particulars ocasionaren els catorze mesos de setge soferts per la ciutat durant la guerra de Successió.

Aclariment: Segons Pompeu Fabra, *Diccionari General de la Llengua Catalana*, un *aluder* era el treballador que impregnava d'alum, producte químic, els teixits i madeixes abans de tenyir-los, a fi que els colors s'hi fixesin millor i el *tapí* era una sandàlia de suro folrat de cuir amb una coberta de roba i emprada sobretot per dones. ◆

SOSI n. 40

BUTLLETÍ INFORMATIU DE L'ASSOCIACIÓ VEÏNAL DEL CASC ANTIC

En aquest número hi han participat: Antònia Garcia, Asun Justo, Cèsar Algora, Elena Fonts, Jaume Artigues, Jaume Gual, Jesús Pelegrín, Jordi Papell, Jordi Romero. Josep M. Seguí, Marga Suñol, Margarida San Pedro, Maria Mas, Maria Antònia Doz, Mireia Masó, Montse Cabo, Montse Clavé, Montserrat Richou, Pep Cruanyes, Rosa Brugalat, Roser Campi.

VOLS UN BARRI MILLOR? AJUDA'NS A DEFENSAR-LO AMB L'ASSOCIACIÓ DE VEÏNS DEL CASC ANTIC

Associació de Veïns del Casc Antic: Vine a la nostra seu,
al carrer del Rec, 27 **de dilluns a divendres de 18 a 20h**
o escriu-nos a associacio@sosicascantic.cat.
Fes-te soci/sòcia! Quota anual: 20€